

Memorandum katowickie

Deklaracja przyjęta przez wspólne sympozjum dotyczące zmian klimatu pn.
“Safeguarding Our Climate, Advancing Our Society”
(Troska o klimat, pomyślna przyszłość społeczeństw)

10 grudnia 2018

Polska Akademia Nauk, Papieska Akademia Nauk oraz Centre Nationale de la Recherche Scientifique (Narodowe Centrum Badań Naukowych) zorganizowały wspólne sympozjum o nazwie “Safeguarding Our Climate, Advancing Our Society” w czasie trwania 24-tej sesji Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu (COP 24) w Katowicach. Podczas sympozjum, wybitni naukowcy, intelektualiści i przywódcy duchowi sformułowali wspólny apel nawołujący do podjęcia szybkich kroków w celu powstrzymania zmian klimatu. Apel ten adresowany jest do wszystkich członków społeczności naukowych, kulturowych i duchowych. Oparty jest na wiedzy naukowej dostarczonej przez badania klimatologów i poczuciu moralnego zobowiązania do zapewnienia ludzkości warunków do życia w naszym wspólnym domu.

Obecnie dysponujemy niepodważalnymi dowodami naukowymi na następujące zjawiska:

- (i) Ziemia ulega szybkiemu ociepleniu - już obecnie średnia temperatura jest o 1°C wyższa w porównaniu z czasem sprzed gwałtownego rozwoju przemysłu;
- (ii) emisja gazów cieplarnianych powstałych w wyniku działalności człowieka jest głównym czynnikiem wywołującym zmiany klimatu;
- (iii) wiele ze spowodowanych w ten sposób zmian już dziś ma negatywny wpływ na społeczeństwo i może pogłębić problemy społeczne;
- (iv) wciąż istnieje szansa na uniknięcie totalnego kryzysu klimatycznego. Jednak wraz z upływem czasu, bardzo szybko się zmniejsza (patrz Piąty Raport Międzyrządowego Zespołu do spraw Zmian Klimatu).

Jeśli szansa ta całkiem przepadnie, rozwój ludzkości zostanie udaremiony, a stosowanie paliw kopalnych, które w dużej mierze rozwój ten umożliwiło, stanie się naszym przekleństwem. Nie możemy do tego dopuścić.

Już dziś obserwujemy wymieranie gatunków i potencjalnie nieodwracalne zmiany ekosystemów. Miliardy ludzi cierpią z powodu ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak fale upałów, susze i powodzie. Jeśli nie podejmiemy szybkich i zakrojonych na szeroką skalę działań, podniesie się poziom morza, wystąpią braki wody pitnej i inne niekorzystne zjawiska, które zmuszą znaczne grupy ludzi do migracji lub pozbawią ich życia.

W reakcji na te zagrożenia, naukowcy i przywódcy duchowi apelują do poczucia moralnej odpowiedzialności każdego mieszkańca naszej planety, nawołując do podjęcia działań, które zapewnią bezpieczne życie naszym dzieciom.

Spółeczność międzynarodowa zebrana na COP 24 powinna potraktować ten apel z najwyższą powagą i przyczynić się do wdrożenia Porozumienia Paryskiego poprzez stworzenie listy uniwersalnych zasad działania, realizowanych przez poszczególne kraje, dzięki którym globalne ocieplenie pozostałoby na poziomie znacznie poniżej 2°C. Stabilny klimat jest bezcennym dobrem wspólnym, które umożliwia życie

wszystkich stworzeń na ziemi i do nich należy. Naukowcy, przywódcy duchowi i społeczeństwo obywatelskie muszą wspólnie zadbać o to dobro i uczynić wszystko, co w ich mocy, aby zapobiec chaosowi klimatycznemu.

Szybka dekarbonizacja wszystkich sektorów gospodarki jest niezbędna, aby zachować środowisko naturalne w takim kształcie, jaki umożliwił ludzkości dotychczasowy rozwój i dobrobyt. Kluczowe znaczenie ma tutaj sektor energetyczny, ponieważ energię elektryczną i ciepłą wytwarza się wciąż głównie poprzez spalanie paliw kopalnych – przede wszystkim węgla - co ma szkodliwy wpływ zarówno na klimat, jak i na zdrowie. Zwrot w stronę odnawialnych źródeł energii (OZE) jest więc koniecznością, która jest korzystna dla ludzi i gospodarki nie tylko ze względu na klimat. Zapewnienie stabilności klimatu wymaga jednak przejścia na OZE znacznie szybciej, niż wynikałoby to z czystej kalkulacji rynkowej.

Ustalenia naszego sympozjum wyraźnie potwierdzają możliwość szybkiego przejścia na OZE. Zaprzestanie użycia paliw kopalnych niesie ze sobą wiele dodatkowych korzyści, takich jak poprawa czystości powietrza oraz stworzenie nowych miejsc pracy w coraz bardziej zdigitalizowanym świecie. Podstawą takich szybkich i głębokich transformacji gospodarki i stylu życia powinna stać się edukacja publiczna.

Zmiany klimatu pogłębiają istniejące nierówności społeczne. Ponadto, przejście do gospodarki niestanowiącej zagrożenia dla klimatu wiąże się w niektórych regionach z pewnymi trudnościami. Należy takim regionom zapewnić wsparcie poprzez podzielenie się wiedzą, doświadczeniem, innowacjami i innymi zasobami.

Popieramy długofalowe działania, których liderem jest Unia Europejska, zmierzające do całkowitego wyeliminowania paliw kopalnych. Plan „carbon law” (prawo węglowe) na mocy którego emisje będą zmniejszane co dekadę o połowę, stanowi wykonalne i jasne wytyczne działań. Ich kluczowym elementem jest decyzja odejścia od spalania węgla najpóźniej do roku 2030, co stanowić będzie przykład dla wielu państw zależnych od paliw kopalnych, również w biedniejszych regionach świata. To krok o wielkim znaczeniu, wytyczający drogę ku bezpieczeństwu klimatycznemu i przyszłości naszego społeczeństwa.

Katowice, 10 grudnia 2018, podczas szczytu COP 24